

havde for Øje at stedbinde Landarbejderne, at sikre Storbesiddelsen paa Landet bekvem Arbejdskraft. Kommissionens Forslag gik ud paa, at der skulde oprettes Husmandsbrug, hvis Laaneværdi ikke maatte overstige 4,000 Kr., og som Forholdene var den Gang, kunde saadanne Husmandsbrug ikke give tilnærmelsesvis saa stort Udbytte, at Landarbejderne kunde ernære sig og deres Familie paa dem. Regeringens Lovforslag, som var bygget paa Kommissionens, vakte meget Røre ogsaa i denne Sal. Adskillige Medlemmer, ogsaa af Venstre, talte meget skarpt derimod. Saaledes stemplede det nuværende ærede Medlem fra Frederikshavn (Thomas Larsen) Forslaget som et Skud forbi Maalet, og det ærede Medlem fra Grenaa (Peder- sen-Nyskov) gav Socialdemokratiets Ord- fører Ret i hans Udtalelser, der gik ud paa, at Lovforslaget var af den Beskaffenhed, at det i Grunden ikke var andet end et Forslag om at give Landarbejderne Stene for Brød. Lovforslaget fik altsaa ikke en særlig velvillig Modtagelse her i Salen. Det blev henvist til et Udvalg, og dette afgav den 20. Februar 1897 en Betænkning, der dog ikke principielt brød med Lovforslaget, men foreslog at sætte det Areal, som skulde høre til et saadant Husmandsbrug, op fra 3—4 Tdr. Land til $3\frac{1}{2}$ à 5 Tdr. Land, og man angav udtrykkeligt, at Maalet skulde være, at en Husmandsfamilie skulde kunne holde 2 Køer paa sin Jordlod. Laaneværdiens Maksimum blev ikke forandret, det blev ved de 4,000 Kr., men man bestemte, at Laanta- geren ikke skulde møde med mere end en Tiendedel af Laaneværdien, altsaa ikke mere end 400 Kr., medens Regeringsfor- slaget havde krævet det dobbelte.

Allerede den Gang stillede Socialdemokratiet sit selvstændige Forslag, der paa væsentlige Punkter afveg baade fra Rege- ringsforslaget og fra det, som Folketingets Udvalgsflertal sluttede sig til. Socialdemo- kratiet krævede allerede den Gang, at Jordlodderne skulde være saa store, at de, der fik dem, kunde ernære sig og deres Familie paa dem. Det blev af Socialdemo- kratiet foreslaaet, at de skulde være paa 4—6 Tdr. Land, og at Maksimumslaane- grænsen skulde være 6,000 Kr. Social- demokratiets Repræsentanter krævede end- videre, at det offentlige skulde have Ret til Ekspropriation og skulde eje den Jord, som blev udlagt til Husmandsbrug.

Regeringsforslaget blev ikke den Gang vedtaget. Først i 1899 fik vi den første Lov om Oprettelse af Husmandsbrug.

Den var meget beskeden og afveg i Virke- ligheden ikke væsentligt fra det Lovforslag, der var fremsat i 1896—97. Arealet blev sat til $3\frac{1}{2}$ —5 Tdr. Land middelgod Jord, Jordlodden maatte ikke være under 2 og ikke over 8 Tdr. Land, Renten blev sat til 3 pCt., Laaneværdiens Maksimum til 4,000 Kr., og der blev for 5 Aar stillet 2 Mill. Kr. aarlig til Raadighed for Lovens Formaal. Loven blev revideret i 1904. Man bibeholdt da Bestemmelsen om, at det mindste Maal skulde være 2 Tdr. Land, og at Grænsen opefter skulde være 8 Tdr. Land, men forhøjede Laanevær- diens Maksimum fra 4,000 til 5,000 Kr. og stillede et Beløb af 3 Mill. Kr. aarlig til Raadighed i 5 Aar. Ogsaa ved denne Lejlighed paapegede Socialdemokratiet, at Lovens Bestemmelser ikke sikrede Land- arbejderne en tilstrækkelig stor Jordlod. Socialdemokratiet foreslog igen, at Laane- værdiens Maksimumsgrænse skulde sættes ved 6,000 Kr., og at Landarbejderne ikke skulde møde med mere end de 400 Kr., man oprindeligt havde krævet, medens Lovforslaget, som det blev vedtaget, krævede en Tiendedel af Laanesummen, alt- saa 500 Kr.

Loven blev revideret paa ny i 1909. Nøjagtigt det samme gentager sig. Social- demokratiet gør opmærksom paa, at Lod- derne bliver for smaa, at den Forhøjelse, der sker, i Virkeligheden ikke er større end den Prisstigning, som har fundet Sted paa Jord, Bygninger og Besætnin- ger. Ved Revisionen i 1909 blev den normale Maksimumsgrænse fastsat til 6,500 Kr., og det blev bestemt, at i intet Til- fælde maatte Laanet overstige 8,000 Kr. Der blev i alt stillet 20 Mill. Kr. til Raa- dighed til Oprettelse af nye Husmands- brug. Ogsaa ved den Lejlighed forlangte Socialdemokratiet Maksimumsgrænsen sat til 8,000 Kr., og vi stillede Forslag om, at man heller ikke denne Gang burde kræve en Forøgelse af det Beløb, Land- arbejderne skulde møde med. Men der blev ikke taget Hensyn til vore Forslag. De blev nedstemt, og Forslaget fik den Form, hvori Udvalgsflertallet indstillede det. Den Forhøjelse af Laaneværdien, der nu finder Sted, vil i det væsentlige opluges af den Prisstigning, som har fundet Sted, siden Loven blev revideret i 1909, og Landarbejderne vil derfor ikke blive væsentligt bedre stillet nu, naar de skal søge Laan hos Staten til Oprettelse af egne Hjem. Erfaringerne fra de 14 Aar, hvori Loven har virket, bekræfter til fulde, at vi har haft Ret i vort Syn paa